

Vojno poročilo št. 1004

Protinapadi na tuniške postojanke zavrtnjeni

Hude nasprotnikove letalske in oklepne izgube - 845 ujetnikov

Uradno italijansko vojno poročilo št. 1004 pravi:

V Tuniziji so bili nasprotni protinapadi na postojanke, ki so jih zasedle čete Osi, zavrtnjeni. Nad Tunizijo in nad Sicilijskim prelivom je bilo v letalskih spopadih sestreljenih 5 letal.

Zadnje 4 dni je bilo v boju zajetih 845 ujetnikov, uničenih 66 oklepnikov, 74 oklepnih vozil in 58 topov, mnogo avtomobilov pa je bilo zaplenjenih.

Nasprotnik je pri napadu na neki italijanski ladijski sprevoz v Sredozemlju izgubil 2 bombnika, na otoku Milosu (Cikladi) pa 2 torpedni letali.

Davi so nasprotna letala napadla Palermo in okolice ter povzročila manjšo škodo. Med civilnim prebivalstvom, ki se je zgledno vedilo, je bilo 6 mrtvih in 6 ranjenih.

Protiletalsko toplotno je zadelo dvojce napadajočih letal, tretje pa so zbili italijanski nočni lovci. Prvo je tresčilo na tla vzhodno od Monte Pellegrina, ostali dve pa sta padli na tla zahodno od Terrasini in v morje pri Valdesiju. Topništvo je zabilo trije drugi letali: dve nad Pantelerijo, ki sta padli v morje blizu obale, eno pa pri Catanzaru Marini, ki je tresčilo v morje kakih 15 km od obale.

Stalin svari svoje zaveznike pred prezgodnjim zmagoslavjem

Obenem pozivlja svoje zaveznike, naj odpro drugo bojišče

Rim, 24. februarja. S. V svojem dnevnem povelju na rdečo vojsko se je Stalin spomnil vseh njenih uspehov, nato pa pristavil: Ni na mestu verovanje, da je nemška vojska že na koncu svojih sil in da ruski vojski ne preostaja nobena druga naloga, kakor da sovražnika preganja do sovjetskih zahodnih mej. Kdor bi tako mislil, bi se vdajal nevarnim utvaram. Ako tako misli, se pravi, da preveč precenjuje svoje sile in pravilno ne ocenjuje nasprotnikove sile in zapada v puštolovski sanje. Ruska vojska ima pred seboj še trdo borbo proti sovražniku, ki je še trden. Ta borba zahteva še veliko časa, veliko žrtev in največji napon vseh naših sil.

Berlin, 24. februarja. S. Bučne napovedi, ki jih vsebuje dnevno povelje, katero je Stalin naslovil na vojsko ob 25 letnici njenega obstoja, imajo prvenstveno propagandistični cilj, da bi svetu predstavili učinkovitost in udarnost vojske sovjetskih zveznih republik.

Glede poslanice predsednika Roosevelta pa

Gandi še vedno vztraja v stradanju

Posebnega poslabšanja njegovega stanja ni, pač pa je na splošno zelo slab

Bangkok, 24. febr. s. Zadnje zdravniško poročilo o zdravstvenem stanju Mahatme Gandija pravi, da ni bilo nobene pomembnejše spremembe.

Bangkok, 24. febr. s. Poročila iz Novega Delhija pravijo, da je Gandi prebil noč mirno in da je spal nekaj ur. To je bil trinajsti dan njegovega stradanja. Okrog 16. ure je grozilo, da bo popolnoma izgubil zavest, utrip srca pa je bil tako šibak, da so se zdravniki že začeli bati, da se mu približuje konec. Proti večeru se je pa stanje nekoliko izboljšalo. Čeprav prihajajo iz Indije zaradi stroge cenzure oblasti le redke novice, se je vendar izvedelo, da se po vsej Indiji množe manifestacije za osvoboditev Gandija. Po drugi strani pa vznemirja Angleže misel, da bi Gandijeva smrt postala zgled mučeništva in junaškega žrtvovanja za ves svet in za Indijo. Podkraljeva vlada je zato pohitela z izdajo 86 strani debele knjižice, v kateri skuša zvrteti vso odgovornost za sedanje stanje na kongres in na Gandija. Toda tudi te laži ne morejo pomiriti zaskrbljenih britanskih političnih krogov, ki vedo, da bi imela Gandijeva smrt katastrofalne posledice za angleško gospostvo v Indiji.

Sangaj, 24. febr. s. Številna indijska zajednica v Sangaju se je po 24 urnem postu, ukazanim iz solidarnosti do Gandija, zbrala v templju in tam molila za osvoboditev Gandija in za neodvisnost Indije. Nato so voditelji indijske zveze pred množično množico podali pregled o dolgotrajni borbi in trpljenju Gandija in drugih indijskih domoljubov za neodvisnost domovine. Dr. Mahani, načelnik propagandnega oddelka indijske osvobodilne zveze, je zaobljubil v 14 dnevni post, v času katerega bo molil za rešitev Gandija.

Zeneva, 24. februarja. S. Zaradi Gandijevega gladovanja so postali odnosi med angleškimi oblastmi in indijskim prebivalstvom zelo napeti. Kar javlja londonski dopisnik lista »La Gazette de Lausanne« se zdí izključeno, da bi Gandi vzdržal tritedensko gladovno stavko. Navzlic temu pa so njegovi prijatelji razglasili, da Gandi ne bo odnehal, pa čeprav bi ga to veljalo smrt. V tu-

V Siriji in Libanonu delujejo sovjetski agenti, ki organizirajo zborovanja, na katerih skušajo izkoristiti rusko vojaško ofenzivo ter v svojih govorih naznanjajo, da lahko samo sovjetska zmaga zajamči svobodo arabskim narodom.

Na vzhodu odjuga - sovjetski zimski načrti so se izjalovili

Sovjetske sile ob Doncu in južno od Harkova zajete in uničene — Hudi boji južno od Orla — Sovjetski napadi pri Volhovu spodleteli — V Severni Afriki zavrtnjen zavezniški protinapad — Letala so bombardirala Tripolis

Hitlerjev glavni stan, 24. februarja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

V veliki zimski bitki na južnem delu vzhodnega bojišča so se daljnosežni sovjetski načrti izjalovili. Ker se jim ni posrečilo prodreti trdno ustaljene bojne črte nemške vojske na vzhodnem robu Dončevega industrijskega ozemlja, so poskusili s severozahoda prodreti za hrbet. Sovjetske divizije, ki so na ta način prišle za nemško bojno črto ob Minsu, so bile medtem uničene ali razpršene. Prav tako se je zgodilo z onimi sovjetskimi oddelki, ki so bili pognani še dalje iz pokrajine južno od Harkova proti Dnjepnu. Usodo, ki so jo pripravljali nemški armadi, so doživeli sami. Od svojih zvez odrezani in prijeti od naših divizij z vseh strani, so bile od letalstva odkrite in njihove goste kolone v neprestanih napadih letalskih oddelkov hudo potlačene. Ker vreme, ki se že sedaj menjava med snegom in odjugo, onemogoča velike nastope v bližnji bodočnosti, usmerja nasprotnik svoje napore vedno bolj na ozemlje severno od Harkova in na srednji ter severni del vzhodnega bojišča.

Včeraj je nasprotnik napadel z močnimi silami na več točkah kubanskega mostišča. Vsi napadi so bili v hudih bojih z izgubami odbiti.

Na področju Donca je ponovilo sovjetsko poveljstvo poskuse prodora z več divizijami. Bile so v težkih in sprememb polnih bojih vržene zopet nazaj.

Na prostoru med Doncem in Dnjeprom so oklepni in pehotni oddelki vojske in SS, odlično podprti po strmoglavcih in bojnih letalih, nadalje koncentrično napadali nasprotnika in uničili močne sovjetske bojne skupine.

Na področju zahodno od Harkova in Kurska, kakor tudi južno od Orla se ogorčeni boji nadaljujejo.

Severovzhodno in severno od Orla je nasprotnik na široki fronti napadel z močno podporo oklepnih sredstev topništva in bojnih letal. Napadi so se ponesrečili ob vztrajni obrambi nemških pehotnih in motoriziranih divizij. 55 sovjetskih oklep-

nikov je bilo uničenih in obležalo pred našimi postojankami.

Na bojišču pri Volhovu se je ponesrečil sovjetski napad proti neki mostiščni postojanki. Južno od Ladoškega jezera so borbe zopet oživele. Sovjetske čete so v nekem odseku napadle z velikimi silami, bile pa so z izgubo 47 oklepnikov krvavo odbite.

V severni Afriki je poskusil nasprotnik z novodošliimi oddelki zopet osvojiti obvladajoče postojanke, ki jih je izgubil v prejšnjih dneh. Bil je z izgubami odbit. Mnogo oklepnikov je bilo uničenih. Pleni in število ujetnikov sta zopet znatno narasla. Nemške letalske skupine so izvedle uničujoče udarce proti nekemu nasprotnemu oskrbovalnemu oporišču na alžirskem višavju in proti baterijskim postojankam zahodno od Tunisa. Vojaške naprave pristanišča v Tripoliju so bile ponoči uspešno napadene z bombami.

Berlinski vojaški večaki:

Ruska ofenziva gre h koncu — Sovjeti si ne bodo mogli več osvojiti novega ozemlja

Berlin, 24. febr. s. Čeprav so sovjetski vojaški nastopi danes bili hušji kakor v preteklih dveh dneh, zlasti na odseku med Doncem in Dnjeprom, kjer boljševiki napenajo vse svoje sile, v berlinskih vojaških krogih vendar opozarjajo na besedilo današnjega nemškega vojnega poročila, ki pravi, da nasprotnik ni dosegel svojih daljnih ciljev, za katere se je bojeval v veliki zimski bitki na južnem odseku vzhodnega bojišča. V berlinskih vojaških krogih zatrjujejo, da je velika ruska ofenziva gotovo dospela do viška, če že ni pri kraju. Bitke zadnjih dni posebno kažejo odločilno spremembo, ko se boljševiške odprtožene sile s poslednjo močjo zaganjajo v razporejene nemške in zavezniške sile. Sovjetski daljni cilji so bližje temu, da bi dosegli odločilno zmago, to je da bi uničili nemško vojsko na vzhodnem bojišču. V primeri s krvavimi boljševiški izgubami so Nemci izgubili eno samo veliko bojno enoto, to je šesto armado. Njen junaški odpor pa je, kakor znano, pripomogel, da so se nemške čete ob pravem trenutku lahko umaknile iz pokrajine ob Kubanu, tako da niti na tem niti na bolj severnih odsekih nemška vojska ni izgubila večjih enot. Rusi v svoji propagandi ne govorijo več o obkoljenih nemških četah, marveč omenjajo silovit nemški odpor, zelo hude nemške protinapade, ki se jih nemško vrhovno poveljstvo loteva z novimi silami itd. Besni boji med Doncem in Dnjeprom ter zahodno od Harkova in Kurska — mesto, ki so ga nemške čete že pred več dnevi izpraznile, kakor pravijo v nemških vojaških krogih — še niso povsem ponehali. Golovo pa je, tako zatrjujejo vojaški večaki, da je sovjetskih ozemeljskih osvojitvev na vzhodnem bojišču konec.

Glasnik nemške vojske je podal podroben popis raznih odsekov na vzhodnem bojišču ter posebej poudarjal uničenje sovjetskih čet ob Minsu, torej vzdolž reke, ki teče s severa proti Taganrogu. To dokazuje, da so se nemške čete utrdile v majhni razdalji od Rostova. Torej ne

Lord Beaverbrook spet nujno zahteva drugo bojišče

Zanimiva razprava v angleški spodnji zbornici, pri kateri sovjetski zastopnik ni niti trenil z očmi

Lizbona, 24. febr. s. V angleški zbornici je imel lord Beaverbrook enega svojih običajnih ognjevitih govorov, v katerem je zahteval od Angleže, naj čimprej vzpostavijo drugo bojišče, da ne bo prepozno. Dejal je, da je to drugo bojišče treba vzpostaviti zato tako hitro, da osne sile ne bodo imele časa pregrupirati svojih sil. Proti tej naglici, ki jo je zahteval lord Beaverbrook, je nastopil letalski maršal Trengard. Pritoževal se je nad tistimi, ki izkoriščajo ljudsko razpoloženje, da bi spravljali vlado v težave v tako kočljivem in pomembnem trenutku, kakor je sedanjost. — Potem je spregovoril lord kanceler Simon, ki je dejal, da je takšna razprava nepotrebna in nevarna. Po njegovem mnenju obstoji drugo bojišče že od prvega dne vojne in da ga predstavlja angleška mornarica. Potem je še tretje bojišče — je dejal lord

kanceler — in sicer v Afriki, in nazadnje še četrto bojišče, to je tisto, ki se na njem bori angleško-ameriško letalstvo, katero zaposluje le polovico osnega letalstva.

Lord Simon je svoja izvajanja končal s tem, da je obtožil lorda Beaverbrooka, da je večji realisti, kakor pa kralj, ter ni prikrival svojega nezadovoljstva z vlado, da ne zna reševati velikih vojaških vprašanj. Poslanska zbornica, ki jo je zasleplil lord Simon z vsemi omenjenimi bojišči, ni o tem ničesar razumela in bi bila rada zvedela kaj misli o tem tisti, ki bi v prvi vrsti prišel v poštev, namreč Stalin. A ruskega veleposlanika ni bilo na seji poslanske zbornice. Na tribuni, ki je bila rezervirana za člane sovjetskega veleposlaništva, je sedel samo nek uradnik, ki pa med vso razpravo ni niti trenil z očmi.

Nemški odgovor na sovjetske težnje na Balkanu

Nov dokaz, da Moskva zanika narodom pravico do samoobrambe

Berlin, 24. februarja. S. »Nemška diplomatska politična korespondenca« se povrača v svoji večrajšnji številki k sodbi, ki je bila izražena pred nekaj dnevi na konferenci tiska glede pritiska, ki ga Moskva izvaja na vlade-stvore, ki imajo zdaj svoj sedež v Londonu, zlasti pa še na jugoslovansko laži-vlado, da bi se boljševizem razširil po ozemlju, ki ga ta vlada zastopa. Omenjeni nemški list poudarja, da se je Sovjetska zveza smatrala za upravičeno, uradno dati na znanje, da namerava postaviti boljševiško vlado tudi na Balkanu. To pomeni — nadaljuje omenjeni nemški list — da Moskva zanika pravico do samoobrambe vsa-

komur, kdor se skuša upirati njenim načrtom za razširjenje oblasti ter tako jasno dokazuje, da Stalin misli upoštevati obveznosti, ki jih je prevzel v okviru slovit »atlantske kartice«. Zahteve po baltskih državah jasno razodevajo, kaj Moskva misli in kakšni so njeni končni cilji. Nič čudnega torej ni — končuje »Nemška diplomatska politična korespondenca« — če je bil »Daily Herald« prisiljen priznati pred nekaj dnevi, da je nov korak, ki ga je storila v tej smeri Moskva, povzročil v sredi zaveznikov takšne težave, kakor jih še niso doživeli vse od začetka vojne.

drž, kakor je hotela nasprotna propaganda, da bi bile nemške čete že daleč zahodno od Rostova. Iz zadnjih poročil je razvidno, da je veliki sovjetski napad severno od Orla propadel. Boljševiki so pustili na bojišču mnogo mrtvih in mnogo orožja. Samo na tem odseku je bilo uničenih 35 oklepnikov.

Nemške armade zmagovito nastopajo tudi med Doncem in Dnjeprom, kjer so uničile sovjetske oddelke, ki so jih hoteli obkoliti, ter razdejale 22 oklepnikov in približno 500 motornih vozil. Na finskem odseku med Volhovom in Ladoškim jezerom so vsi sovjetski napadi ob trdni nemški obrambi spodleteli. Boljševiki skušajo svoje strahotno zredene vrste izpolniti z novimi četami. Na nekem kratkem odseku so nemški oddelki zmagovito zavrtnili vse sovjetske napade v zadnjih dneh ter uničile več kot polovico od 80 sovjetskih napadajočih oklepnikov.

Francija se odreka posebnih pravic na Kitajskem

Nanking, 24. februarja. S. Sklep francoske vlade, da se odreka vseh eksteritorialnih pravic v francoskih koncesijah na Kitajskem, razlagajo v tukajšnjih političnih krogih kot znak za nadaljnji ugoden razvoj prijateljskih odnosov med Vichyjem in Nankingom. Vichyski sklep tolažijo kot nekako dejansko priznanje narodne kitajske vlade v Nankingu. Francoska vlada je tako sledila zgledu Japonske in Italije in se je odpovedala vsem posebnim pravicam, ki jih je uživala na kitajskem ozemlju, v korist kitajske narodne vlade.

Vesti 24. februarja

Hitler je imenoval za vrhovnega nadzornika oklepnih sil armadnega generala Guderiana. Nova iranska vlada pod predsedstvom Subejnija hoče zbrati s takojšnjo uvedbo ustavnosti vse politične sile v državi. Opozicija pa je do ministrskega predsednika nezaupljiva, ker jim je sodelovanje z Anglosasi dobro znano.

V Fordovih podjetjih v Riwerrougihu so ameriške oblasti odredile preiskavo, ker niso izročile določenega števila letal. Ford je izjavil komisiji, da je glavni vzrok izostanek pošiljk surovin in pomanjkanje delovne sile. Uradno so ugotovili, da je nastal zastoj v vojni izdelavi kot splošen pojav v vojnih industrijah, in sicer zaradi pomanjkanja surovin, delovne sile in pa zaradi naraščajočih prevoznih težkoč v transportih.

V Rimu so ustanovili italijansko-nemško filmsko družbo »Film-Unione« z začetno glavnico milijon lir.

Po obnovitvi treh mostov med Zagrebom in Banjaluko je bil obnovljen zopet redni železniški promet v Posavini.

Na krovu »Cliperja«, ki je prispel iz Amerike in je nameraval pristati v Lizboni, je nastala močna eksplozija. V letalu je bilo 27 potnikov in 15 članov posadke, od katerih se je rešilo 16 oseb, ki pa so bile hudo ranjene. Do sedaj so našli 4 mrtve, za ostalih 20 pa smatrajo, da so utonili v reki Tajo. Med ranjenci se nahaja tudi ameriški poslanik v Indiji Phillips.

V Bernu je odpotovala hrvaška trgovska delegacija na zaključna pogajanja za švicarsko hrvaško trgovsko pogodbo. Voditelj delegacije je dr. Čabaš.

Nemčija izdeluje podmornice hitreje, kakor pa jih morejo Združene države potapljati, in to je tudi razlog, da se podmornice lahko smatrajo za sovražnika št. 1, je dejal ameriški vice-admiral Andrews.

Hitler je odlikoval kapitana Druschela, poveljnika skupine bojnih letal, s hrastovo vejico z meči k viteškemu križu reda železnega križa, za junaštva v vojnah na Poljskem, Norveškem, v Franciji in Rusiji. Kapitanu Hogedacu, poveljniku skupine bojnih letal, pa je podelil isto odlikovanje za zasluge od pričetka vojne.

Eksc. Grazioli vodil sejo Pokrajin. korporacijskega sveta

Plenarne seje so se udeležili najvišji predstavniki oblasti — Nadvse važen govor Vis. komisarja Graziolija

V torek dopoldne je bila v zbornišni palači v Beethovnovi ulici plenarna seja Pokrajinskega korporacijskega sveta. Seji je predsedoval Visoki komisar Eksc. Grazioli v izredno lepo in slikovito okrašeni zbornišni dvorani v prvem nadstropju. Na sejo so prišli tudi poveljnik Armadnega zbora Eksc. general Gamba, zvezni tajnik Orlandini, predsednik apelacijskega sodišča Eksc. Pilloto, ki je dospel v posebnem poslanstvu v Ljubljano, ljubljanski župan, general Rupnik, kvestor Ravelli, viceprefekt David, podžupan Tranchida in vsi načelniki uradov ter strokovnjaki pri Visokem komisariatu. Eksc. Graziolija in druge predstavnike najvišjih oblasti so pričakovali v veži palače predsednik Pokrajinskega korporacijskega sveta, viceprefekt Bista, izvedenec pri korporacijskem svetu dr. Apollonio, podpredsednik dr. Mohorič ter podtajnik dr. Pless. Preden je Eksc. Grazioli začel sejo, na katero so prišli vsi člani Korporacijskega sveta, je zapovedal pozdrav Kralju, Duceju in Oboroženim Silam. Predsednik sveta je nato prečital poročilo o delavnosti Pokrajinskega korporacijskega sveta. To poročilo bomo objavili jutri. Ko je predsednik sveta končal s poročilom, je bilo to sprejeto z odobravanjem. Nato je vstal Eksc. Grazioli in izvajal:

Pomemben nagovor Eksc. Visokega komisarja

Ekscelence, drugovi, gospod! Ob priliki prve obletnice priključitve Ljubljanske pokrajine kraljevini Italiji sem že omenil odredbo o ustanovitvi Pokrajinskega korporacijskega sveta, ki se je tedaj pripravljala; omenjeni organ, ki ima nalogo, sporediti in dati pobudo vsemu gospodarskemu življenju v Pokrajini, je ustanovljen z naredbom 123 z dne 2. maja pr. leta z veljavnostjo od 26. junija pr. leta. Z ustanovitvijo Pokrajinskega korporacijskega sveta je bil fašistični korporacijski sistem v celoti uveden v italijanski Sloveniji. Kdor je, kakor Vi imel možnost slediti vsemu tozadevnemu obširnemu pripravljalnemu delu, je lahko opazil, da se ni delalo na to z izredno ali celo s pretirano naglico in očitno se je nameroma tako postopalo.

Pomen korporacijske ureditve

Predvsem so morali novi sistem ne le spoznati, marveč se tudi živjeti v istega, njegovi voditelji, poklicani, da ga razširjajo med ljudstvom; kajti sprememba je bistvena in popolna — od tukaj obstoječih delavskih organizacij, ki so se naslanjale na bivše politične stranke ter služile bodisi svojim političnim strankam, bodisi osebnim interesom, ali kvečjemu interesom posameznih židov omenjenih skupin — do sindikalne fašistične organizacije, vertikalne, razporejene po kategorijah, kjer dobi vsak produktivni element svoje določeno mesto in svoj natančno določeni delokrog. Od stare in preživele koncepcije boja med kapitalom in delom, ki je enako neugodna za oba produktivna činitelja, prihajamo do jasne, realistične koncepcije fašističnega korporativizma, to je do sodelovanja in skladnosti med kapitalom in delom, v interesu vseh produktivnih sil, v višjem državnem okviru.

Ta sistem — ki pomeni osnovno uresničenje režima po zaslugi Ducevega genija, spristen iz raz ljudstva, čigar potrebe in želje so mu znane — je dal delavcem dostojanstvo, ponos in zavest ter je bil uspešno sredstvo za ono »socialno pravičnost, ki je šla preko naših meja, da bi postala geslo narodov Osi in njenih zaveznikov, da bi »proletarski narod« slednjič dobili svoj prostor na soncu ter možnost kruha za svoje otroke proti krivici narodov s petimi obroki hrane ter proti boljševizmu, ki zanika in uničuje rodbino in vero, ki skupno s čedenjem Domovine tvori bistveno osnovo za naše življenje.

Priznati moram inteligentno, natančno in koristno delo, ki so ga izvršili voditelji vseh činov in kategorij pri ustanavljanju sindikalnih organizacij, prav tako pa tudi zelo uspešno delo strokovnjakov.

To sodelovanje je bilo, po mojih navodilih, na vseh poljih nadvse učinkovito, uspehi pa bodo v bodočnosti, v korist delavcev vno večji.

Sigurno je treba še mnogo dela za ureditev raznih sindikatov, zlasti za one v Pokrajinskem združenju svobodnih poklicev in umetnikov, kjer pa se že pripravljajo zborniški sezname za posamezne skupine svobodnih poklicev.

Ob priliki sestanka, ki sem ga imel z voditelji Združenja delodajalcev in delojemalcev, sem imel zlasti priliko ugotoviti, kako zelo se ceni naš korporacijski sistem in kako premišljeno in vestno se vse zadevne navedbe izvajajo.

Od vseh številnih delovnih pogodb, ki so se obravnavale in od vseh važnih in neizogibnih vprašanj, v katerih je vladal spor med obema velikima sindikalnima organizacijama, so bili samo trije primeri predloženi razsodišču.

To znači, da organizacije same že delajo v potrebnem duhu sodelovanja in pri tem čim najbolj varujejo koristi svojih lastnih skupin.

Pokrajinskemu korporacijskemu svetu bodo stopnjena prepuščene vse važnejše naloge njegovega delokroga in njegova ureditev se bo čim dalje bolj prilagajala potrebam razmer tako, da bo mogel svojim nalogam popolnoma zadostiti.

Priznam predsedniku, podpredsedniku, strokovnjaku in tajniku, kakor tudi vsem njihovim sodelavcem, da so svoje delo izvršili vestno in z vso vnemo.

kovali v veži palače predsednik Pokrajinskega korporacijskega sveta, viceprefekt Bista, izvedenec pri korporacijskem svetu dr. Apollonio, podpredsednik dr. Mohorič ter podtajnik dr. Pless. Preden je Eksc. Grazioli začel sejo, na katero so prišli vsi člani Korporacijskega sveta, je zapovedal pozdrav Kralju, Duceju in Oboroženim Silam. Predsednik sveta je nato prečital poročilo o delavnosti Pokrajinskega korporacijskega sveta. To poročilo bomo objavili jutri. Ko je predsednik sveta končal s poročilom, je bilo to sprejeto z odobravanjem. Nato je vstal Eksc. Grazioli in izvajal:

Prav tako sem prepričan, da občutijo vsi člani sveta polno odgovornost za poverjene jim naloge ter da jih bodo znali izvesti nadvse pošteno in vestno.

Splošni gospodarski položaj

Nekaj besed o splošnem gospodarskem položaju v pokrajini in dopolnitev predsednikovega poročila.

Z ozirom na posebni položaj teritorija ob zasedbi so bile in ostanejo smernice dela sledeče:

Vokvirjenje gospodarstva italijanske Slovenije v sestavi Italije (kakor je poudaril predsednik — Velesejem je dejansko pomenil znaten donesek v tem pogledu). — Upoštevanje, da tvori gospodarsko bazo poljedelsko-gozdarsko udejstvovanje; predvsem je potrebno bolj racionalno izkoriščanje že obdelane zemlje — razširjenost obdelovanja na ostalo, dosedaj skoraj neizkoriščeno zemljo, pri tem pa izvršitev potrebnih ureditvenih del. —

Izvedba bonifikacije barja za takojšnji donos ter postavitev splošnega načrta za postopno izvedbo je že predvidena — preuredba živinoreje. — Ureditve sajena, da bi prišli do, čeprav zelo omejenemu in delne, autarkije z živili v sami pokrajini. — Intenzivno izkoriščanje, vse do skrajnih meja mogoče ohranitev gozdarskega premoženja, ter čim bo mogoče, intenzifikacija gozdarstva. — Rešitev važnega problema dobave električne energije. — Izkoriščanje nepomembnih obratujočih rudnikov, z realistično razpredljivostjo, in če je potrebno z osredotočenjem vseh sil. Izvršitev racionalnega načrta za raziskavanje podzemskih bogastev.

Možnost izpolnitve podjetij za izkoriščanje gozdarskega bogastva. Ureditve denarnih zavarovalnih in zadržnih zavodov — priprava pokrajine za turistični promet.

Izredne razmere, ki so nastale v pokrajini v preteklem letu so ovirale v raznih predelih izvajanje zgoraj obrazloženega gospodarskega načrta in to razumljivo v škodo prebivalstva. Vendar pa ostanejo smernice neizpremenjene.

Izredni revizijski primeri se bodo proučevali zelo vestno, kakor pač v izrednih primerih to potrebno.

Moram smatrati, da pomeni pomanjkanje korporacijske vesti, ko so po predhodnem dogovoru delodajalci in delavci zahtevali povišanje delavskih mezd ter istočasno povišanje cen izdelkov same industrije. Rekel bom, da je to izdajalstvo napram narodu in delavstvu, ki se ne sme dovoliti, tudi če bi ta moja prepoved bila neveljavna in ne — popularna. Na polju prehrane se proučujeta zlasti dve vprašanji, ki sta nad vse kočljivi, preskrba mleka in mesa.

Kolikor je v človeških močeh, ne bodo izostali v danih razmerah potrebni ukrepi, zato pa sem hvaležen vojaški oblasti za uspešno in odlično pomoč in sodelovanje.

Izenačenje cen življenjskih potrebščin s cenami, ki veljajo v ostali Kraljevini in iz tega izvirajoča poostrežen nadzorstva nad cenami in neizprosni boj tako zvani »črni borzi, ki omogoča nabavo živil za prehrane cene premožnejšim v škodo revnejšim slojem ljudstva, ki nam je bolj pri srcu, in ker so tu sloji oni, ki v splošnem bolj trdo delajo in imajo zaradi tega pravico, da se jim zaježijo življenjske potrebe, ki jim pripadajo.

Trdno sem prepričan, da se gospodarski položaj delavcev zboljša s določitvijo cen, ne pa s stalnim povišanjem plač, če povzroča tako zvišanje istočasno tudi nesorazmerno zvišanje cen življenjskih potrebščin. To je nepotreben začarani krog, ki v prvem trenutku utegne preslepiti delovne sloje, ki pa mora neizbežno dovesti do inflacije in do gospodarskega poloma. Zadevni primeri ne manjkajo tudi v najnovjši zgodovini.

Kdor zavzema odgovorna mesta, mora resnično skrbeti za splošne koristi in ne sme oklevati postaviti se po potrebi tudi proti splošnem mnenju, če je treba varovati resnične koristi skupnosti.

Javna dela v Pokrajini

Na področju javnih del je bilo v letu 1942 mnogo izvršenega in sicer se je v ta namen uporabilo skupno 36,737.000 lir, kot sem že imel priliko omeniti.

Sporočam vam pa, da je predviden za tekoče leto še nadaljnji načrt nujnih javnih del na račun Ministrstva za Javna dela in na Cestno odboje (AA. SS.) na Prometno Ministrstvo ter na Visoki komisariat.

Omenjena dela se bodo pričela prihodnjo pomlad za približno 100.000.000 z uporabo vseh delovnih sil, ki so na razpolago.

Ekscelence, drugovi, gospodje! Čas mi ne dovoljuje, da bi še dalje navajal, koliko je v gospodarskem pogledu napravila Fašistična vlada, ki ima Visoko čast predstavljati in da bi govoril o obširnem delu, ki se je izvedlo na upravnem, kulturnem, socialnem in skrbstvenem polju.

Dejstva, bolj kot besede, so dale slovenskemu prebivalstvu jasen dojem, da je Režim izpolnil dano besedo.

Napredek Pokrajine v bodočnosti

Dobro pa veste, da se ne more isto trdit o zadržanju vsaj enega dela prebivalstva, ki je — sprva zavedeno od lažne nacionalistične propagande — danes v službi komunistov, izvršujoč najbolj krute zločine proti ljudstvu svoje lastne krvi in uničujoč bogastva lastne zemlje, kakor tudi kulturne ustanove, o katerih pravi, da se za nje bori.

Casopisi so že poročali o številnih razdrthih slovenskih solah.

Proti takim zločincem in v obrambo civilizacije se bojujejo italijanski vojniki o sodelovanju onih Slovencev, ki so razumeli, kot je to storila večina prebivalstva, da namerava komunizem uničiti vse ono, kar predstavlja vaše najsvetejše premoženje, to je družino in vero.

O izidu borbe pravice proti barbarstvu ne more biti nikakega dvoma.

Vis. komisar pri fašistični Befani železničarskih otrok

V nedeljo zjutraj ob devetih je bila v dvorani kina Sloge razdeljena fašistična befana 350 železničarskim otrokom. Razdelitev je izvedel železničarski Dopolavoro.

Pri slovesnosti so bili navzoči Eksc. Visoki komisar, general Perni, zastopnik Eksc. Gamba, zvezni podtajnik Capurso kot zastopnik Zveznega tajnika, župan ter druge oblasti.

Slovesnost, ki jo je vodil inž. Guerra, predsednik Dopolavora, je potekala v znamenju gorečega navdušenja obdarovancev.

V sredi razdeljevanja je Eksc. Visoki komisar naslovil na železničarje in njihove družine besedo ter se spomnil številnih železničarjev, ki

lažna propaganda bo lahko delovala na osebe, ki se puste vplivati in se naglo navdušijo, kot se večkrat dogaja pri temperamentu našega naroda, bo ostala pa brezuspešna pri osebah, ki hočejo trezno misliti.

Vsaka vojna ima neizogibno menjajočo srečo. Armade Osi pa imajo vedno tudi sedaj zanesljive predpostavke za doseg sigurne zmage.

Komunistične tvorbe v tej pokrajini, bodisi domače ali tuje, bodo še enkrat prejele svoje zasluženo plačilo in bodo uničene.

Za to nam popolnoma jamčijo slavni oddelki naših oboroženih sil in še prav posebno Ekscelenc Gen. Gamba, zelo dobro znan komunistom, katere je vedno razpršil in uničil.

Vladna, vojaška oblastva in Stranka sodelujejo na svojih področjih v popolni harmoniji.

Dobrohotnost napram onim, ki to zaslužijo zaradi svoje lojalnosti, neizprosna borba proti komunizmu in proti sovražnikom Italije, oblast, ki sloni na moči in na pravici, tesno združeni z rimskim pojmovanjem človeškega dostojanstva napram potrebnim in napram vsem onim, ki to zaslužijo. Vsako dejanje proti naši oblasti in našemu ugledu bo takoj in neizprosno zatrto.

Za ono, kar je napravila in podarila Fašistična Italija, ima pravico zahtevati vsaj spoštovanje svojih zakonov in lojalnost od strani slovenskega prebivalstva.

Ekscelence, drugovi, gospodje! Predno zaključim ta sestanek. Vas vabim, da se poklonimo spominu slavni italijanski vojakov in slovenskih državljanov, ki so padli na tej zemlji za pravično stvar.

Naslavljam Ekscelenci Gambri in Oboroženim Silam najpričnejši pozdrav poln občudovanja in Vas vabim, da se skupaj z mano najvdaneje spominamo Njega Veličanstva Kralja in Cesarja in nepremagane Duceja Fašistične Italije.

Pozdrav Kralju!

Pozdrav Duceju!

Besede Visokega komisarja so bile sprejete s kar najbolj živahnim odobravanjem, nato pa je zvezni tajnik izklical Visokemu komisarju, kakor je ta odgovoril z 'Alala Zveznemu tajniku. Takoj nato pa je bila plenarna seja Korporacijskega sveta.

so padli ali bili ranjeni na svojem delovnem mestu, jim dal priznanje ter pozdrav vsem tistim, ki so znali zvesto služiti fašistični Italiji.

Zagotovil je, da fašistična vlada ne bo pozabila dela, ki ga je opravila masa železničarjev z največjo lojalnostjo. Dodal je tudi, da bodo najstrožje kaznovani tisti, ki ne bodo držali besede o lojalnosti.

Visoki komisar se je spomnil s pohvalo italijanskih železničarjev, ki so premeščeni v to pokrajino ter dal priznanje njihovi važni in dragoceni delavnosti.

Slovesnost se je končala s pozdravom Kralju, Cesarju, Duceju in Oboroženim Silam.

Ljubljansko nogometno prvenstvo 1943

Službena objava nogometne zveze št. 2

Za društva, ki so za tekoče leto redno vpisana pri nogometni zvezi, veljajo naslednja glavna določila za nogometno udejstvovanje:

a) prvenstvo I. razreda za štiri moštva;

b) prvenstvo II. razreda brez omejitve udeležencev;

c) prvenstvo rezervnih moštvev brez omejitve udeležencev;

d) mladinsko prvenstvo brez omejitve udeležencev.

Prvenstva v I. razredu se bodo mogla udeležiti društva, ki bodo dokazala, da razpolagajo z igriščem. Moštva bodo igrala tudi povratne tekme in se bodo ocenjevala po točkah. Kolikoli golov je odpravljen. V primeru, če bo tekmovalca za prvo mesto neodločeno, bo odredena kvalifikacijska tekma. Prvenstvena tekmovalca se bodo mogli udeležiti samo oni igralci, ki imajo športne dovolilnice za nastopanje v tekočem letu.

Prvenstvo I. razreda. Na podlagi uspehov, ki sta jih pokazala na jesenskem turnirju, sta oblastno pripuščena k udeležbi SK Ljubljana in SK Marš. Ostala društva, ki želijo sodelovati na prvenstvu I. razreda, se morajo pismeno prijaviti do 28. februarja t. l. Če bi se jih prijavilo več kakor dve, se bo privedel tekmovalca marca kvalifikacijski turnir z neposredno izločitvijo. Društvo, ki bo na prvenstvu doseglo zadnje mesto, bo priključeno k II. razredu.

Prvenstvo II. razreda. K tekmi bodo pripuščena vsa društva, ki bodo v redu postavila svoje prošnje do 28. februarja t. l. pa tudi ona, ki bodo eventualno izpadla pri kvalifikacijskem turnirju za vstop v I. razred. Prva II. razreda bo po končanem prvenstvu pripuščen v I. razred. Društva bodo morala sporočiti, na katerih igriščih bodo odigrala svoje tekme v prvenstvu II. razreda. K tem tekмам bo do pripuščena rezervna moštva društev, ki se udeležujejo prvenstva v I. ali II. razredu. Tekmovati bodo smeli igralci, ki niso nastopili več kakor dvakrat pri višjih razredih. To določilo ne velja za dneva, ko nastopata istočasno moštvi višjih razredov in rezervna. Igralec se ne more istega dne udeležiti dveh tekem. Rok za prijave bo objavljen naknadno.

Mladinsko prvenstvo. Mladinskega prvenstva se lahko udeležijo vsa društva, vpisana v nogometni zvezi, pa tudi ona, ki ne sodelujejo na prvenstvenem tekmovalju ostalih razredov. Na tekmi ne bodo mogli nastopati igralci, ki so nastopili več kakor dvakrat

na prvenstvenih tekмах drugih razredov. Mladinskega tekmovalca se ne bodo mogli udeležiti igralci, rojeni pred 1. januarjem 1927. Če bo potrebno, bodo morala priložiti društva prošnji za športno dovolilnico potrdilo o rojstvu ter izkaznico. Rok za prijave bo objavljen naknadno.

Vpisovanje in pristojbine. Vpisnina za tekmovalce v I. razredu znaša 300 lir, za tekmovalce v II. razredu 150 lir, za prvenstvo rezervnih moštvev 100 lir, za mladinsko prvenstvo 50 lir. Pristojbine je treba plačati v dveh obrokih: prvi obrok pri vpisu, drugi obrok pa na začetku povratnih tekem.

Nagrade. I. razred: prvak bo prejel pokal, 11 spominskih daril in nagrado v znesku 1000 lir; moštvo, ki bo doseglo drugo mesto, bo prejelo 11 spominskih daril in nagrado v znesku 500 lir. — II. razred: 1. pokal, 11 spominskih daril in denarno nagrado 500 lir, 2. 11 spominskih daril in nagrado v znesku 250 lir. — Rezerva: prvak, 1. 11 spominskih daril in denarno nagrado 300 lir, 2. 11 spominskih daril in denarno nagrado 150 lir. Vsa ostala ocenjena moštva bodo prejela nagrado v višini 100 lir.

Opozorilo. Drugi pogoji, ki veljajo za potek prvenstvenega tekmovalca, kolektarji, datumi — bodo razglašeni z zadevnimi objavami. Sprico navedenih določil veljajo redna pravila nogometne zveze, ki je pooblaščen, da jih lahko spreminja in prilagodi potrebam prvenstvenega tekmovalca.

Po nedeljskih tekmah se je v okrožju Donau-Alpenland postavila Vienna na čelo prvenstvene tabele. V zelo težki tekmi je premagala Admiro komaj s 3:2. S to zmago je preskočila po točkah dosedanjega šestletnega prvaka v tem okrožju SC Wien. Razlika v golih Vienna znaša 20:6.

Preteklo nedejo so gledali v Berlinu nogometno tekmo med predstavnikoma Berlina in pa reprezentanco Brandeburga. Po lepi in napeti borbi so zmagali Berlinčani z 1:3. Gledalcev je bilo nekaj čez 20.000.

Zamolčani Napoleon

Nazadnje so proti koncu januarja 1813 Pacci sporočili, da sta papež in cesar podpisala novo pogodbo, po kateri so kardinali, ki so v ujetništvu, osvobojeni. Dne 5. februarja pa je smel zapustiti Feneštrele in oditi v Fontainebleau k svojemu ljubemu vladarju, papežu Piju VII.

Pa tudi z drugimi kardinali niso prizanesljive ravnali. Cesar je odredil, naj se večina kardinalov kakor tudi predstojnikov verskih redov, uradnikov papeških pisarn in urada Dataria in Penitenziera preselijo v Pariz, kamor so morali prenesti tudi arhive Svete stolice, da so jih združili s cesarskimi arhivi. V Pariz so prenesli tudi mnoge zaklade iz vatikanskih muzejev.

S tem da je Napoleon spravljal kardinala v Pariz zraven sebe, je poskušal prepričati, da se ne bi morebiti ponovilo tisto, kar se je zgodilo ob smrti Pija VI., da bi namreč kardinali, ki so bili izven cerkvenih gospostev, izbrali novega, mogoče njemu nasprotnega papeža. Vrh tega je Napoleon hotel z vsemi temi uredbami doseči, da bi postala Francija in Pariz ne samo vojaško in politično, ampak tudi duhovno središče in prestolnica sveta, kateremu bi sam postal vrhovni sin.

Tistim trdnostim kardinalom, med katerimi je bil Consalvi, ki niso priznali postavnosti njegove ločitve od Jožefine in seyeda niso pristostvovali njegovi poroki z Marijo Luiso, je Napoleon prepovedal nositi kardinalski plašč, odvzel jim je njihove dohodke ter jih v spremstvu orožnikov pognal iz prestolnice; v prvem valu je je tri hotel dati celo ustreliti. Tako je tudi Portalisa, državnega svetvalca in bivšega ministra, pognal iz vseh uradov in preganl samo zato, ker ni naznanil nekega svojega sorodnika, o katerem je vedel, da je dobil neko papeževo pismo.

Zaradi svoje zvestobe papežu so odšli v pregnanstvo kardinali Di Pietro, Gabrielli in Opizzoni, monsignor Di Gregorio in oče Fontana, vrhovni predstojnik barnabitov, kakor tudi na tisoče škofov in duhovnikov. Pa niso samo duhovniki trpeli zaradi svoje zvestobe papežu, celo žene so zapirali, preganjali in zasegli njihovo premoženje, samo če so zasumili, da držijo s papežem.

Ko so branili in vzdrževali Napoleonove domislice, niso gledali na stroške in tisk je pričel o najbolj slepem suženjstvu.

Medtem ko je bil papež ujet v Savoni, je cesar cerkveno državo razdelil v pokrajine in razglasil, da je Rim druga prestolnica francoskega cesarstva in da bo imel za kralja sina, ki ga pričakuje. Po njegovih načrtih bi moral prihodnji papež prisesti zvestobo cesarju, ne bi mogel zasedati svojega prestola, dokler ga ne bi potrdil cesar, moral bi prestaviti svojo prestolnico tja, kjer je prestoloval cesar, in »mogoče«, pripominja nek zgodovinar, »je drzni zavojevalec mislil tudi, da bo nekega dne ustoličil za papeža svojega sorodnika«. Naravno je, da je hotel v Parizu vse osrednje cerkvene pisarne, medtem ko je mislil iz pariškega Panteona napraviti grobnico za shranjevanje papežev in kardinalov.

Dne 15. aprila 1810 je nek cesarski odlok odredil, da morajo v določenem in kratkem roku vsi duhovniki, redovniki in sestre, ki niso iz Rima, zapustiti to mesto in oditi v svoje rojstne kraje. Nadalje je Napoleon tudi število škofij v papeški državi znižal na tri in razpustil vse italijanske verske redove, zasegel njihova posestva in premoženje, ki ga je po večini zaplenil. Ker pa »se tek veča z jedjo« in je hotel pobrati tudi drugo cerkveno imetje, je tudi v ta namen našel izgovor ali navidezen pravni razlog; Napoleon je ukazal, da so tisti škofje in duhovniki, ki so Franciji odrekli prisego zvestobe, obsojeni na pregnanstvo in na zasežbo premoženja. Na osnovi tega povelja je bilo odstavljenih trinajst kardinalov, devetnajst škofom so pobrali vse in jih z orožniki odgnali v pregnanstvo, kakih dve sto duhovnikov (kanonikov in župnikov) pa so pognali na Korziko. Da se verniki nikakor ne bi mogli dvigniti v obrambo svojih škofov in duhovnikov, je cesar za deset tisoč mož pomnožil italijansko oboroženo vojsko in zaukazal Miollisu, naj bo v primeri vstaje neizprosna.

Medtem so se v Toskani, v Piemontu in po vsej Italiji polasčali tudi premoženja tistih škofov, ki jih papež ni potrdil.

Nikogar pa ni bilo, ki bi si upal kakor sans-soucijski mlinar zaklicati Napoleonu: »V Parizu so sodniki.«

Napoleon zadene papeža na najbolj občutljivejšem mestu.

Ko je Napoleon videl, da ni mogel utrditi papeža niti z neizprosni ujetništvom niti z ravnanjem, ki je nasprotovalo njegovi gmotni blaginji, niti z žalitvami in poniževanjem, ga je poskušal prisiliti k poslušnosti s tem, da ga je napadel v njegovem svojstvu cerkvenega poglavarja. Spočetka mu je docela preprečeval samo stike z nefrancosko duhovščino, hkrati pa mu jih je tudi s francoskimi škofi zelo otežkoval. Papež je bil tako osamljen, da je moral, ker je potreboval tajnika, vzeti nekoga izmed služabnikov, ki je pač znal čitljivo pisati, toda ne bi znal sestaviti niti najpreprostejšega pisma. Najsi je torej papež sam reševal velikansko število zadev, so vendar pranje škofov, vloge za pojasnila, spreglede in odločbe kupoma ležale nerešene na njegovi mizi. Zaradi silnih naporov, ki jih je opravljal, se ga je pogosto lotila vrtoglavica. Samo po sebi je razumljivo, da je papež vsa pisma brez izjeme dobival odprta, sčrtana in z veliko zamudo. Neko pismo na primer, ki mu ga je pisal kardinal Fesch prvega aprila, je dobil šele prvega maja.

Če izvajamo že omenjena in nepomembna sporočila Moniteurja, je bil papež brez novic, ne samo v svetovnih, ampak tudi v cerkvenih in verskih zadevah. Ta osamitev je bila čedalje hujša. Leta 1811 je cesar zaukazal, da ne smejo dovoliti, da bi k papežu prihajal kak sel in da tudi sam ne sme uporabljati slov; in ker mu je prvo priložnost, da se je papež sešel s škofom, dal savonski škof, je naročil temu, naj se preseli v Pariz. Vrh tega je ukazal pokrajinskemu načelniku, naj pazi na tiste, ki so blizu papeža, in si zapomni najdelavnejše, da bi tudi tiste, če bo le mogoče, odstranil. Res je nekaj služabnikov, ki so se pokazali navezane na papeža, ne samo odstranil, ampak celo zaprl v fenestrelsko ječo.

DRVAR KAMARIJA

TOMAZIČ JOŽE BERANEK JOŽE

7.

Pastir se je tedaj opogumil in zloдея zaprosil:
»Rad bi postal bogat, tako bogat, da bi postal graščak, lastnik te hočke graščine!«
»Kaj pa mi daš za plačilo, če ti pomagam do bogastva in če postaneš hočki graščak?« ga je zloдей trdo skušal; s svojim zelenim pogledom pa ga je kar vezal nase.
»Vse, kar hočeš; le mnogo denarja bi rad imel, ker potem bi bil bogat in srečen; potem bi ne nosil tak pokvečen klobuk, ne ovčji kožuh brez rokavov. Bil bi srečen, presrečen!«

8.

Zloдей se zakrohota:
»Bogat boš! Če pa boš zaradi denarja tudi že srečen, boš šele videl! — Razume se, da napišem pogodbo: jaz dam tebi denar, ti pa meni dušo! — Če pa bi tvoje iz kakršnega koli vzroka ne dobil, mi daš namesto svoje duše kogar koli iz tvoje družine!«
Pastir se prestraši:
»Saj nimam nikogar, ker še nisem oženjen; ne žene, ne otrok!«
»Kar se ni, še lahko bo! — Po dušo pa pridem takrat, ko me boš ti poklical, ali pa vsaj na tihem želel, da bi prišel!« je končal zloдей.

S snegom tudi partizani kopnijo...

V Hočevju so ujeli partizanski terenski vod

Dobrepolje, 24. februarja.

Dne 19. februarja so se fantje vaše straže v Hočevju zares junake izkazali. Majhna straža — 12 fantov — je krenila v gozdove proti Lazam in Korinju, da preišče ta teren. Bogve kolikokrat so prehodili ta teren, vendar so partizani, skriti v svojih podzemskih brlogih vse te mimohode srečno prestali. To pot pa se jim je pokazilo. Prav nič ni vedela straža, koliko jih je, vendar si niso prav nič pomišljali obkoliti in napasti posadko, čeprav so vsi tvegali svoje življenje. Njihovo junaštvo in odločnost je bilo bogato poplačano. V kratki borbi se jim je namreč

posrečilo ujeti ves terenski partizanski vod,

ki je skrbel za obveščevalno službo skoraj za vso Suho Krajino, krško in dobrepoljsko dolino. Clovek bi mislil, da se bodo ti »legendarni borci« zares borili kot levi, saj tako beremo v njihovih lističih, toda od prvih odločnih in dobro pogodenih streljih jim je padla puška iz rok in so se kot preplašena zverjad razbežali na vse strani. Fantje niso odnehal, ampak so jih vzeli vsak nekaj na muho tako da je od celega voda pobegnil samo eden (Seme Anton iz Vidma) in še temu so tik za petami.

Kaj prijazen je bil pogled na te umazane in razcapane »osvoboditelje«. Uši toliko, da bi jih lahko izvažali, lasje prav do srede brta, brada divje razmršena, skoraj vsi bos, raztrgani pa popolnoma, zares legendarni »osvoboditelji« in »tesarji« novega socialnega reda.

Marsikdo se je ob tem lepem plenu naših fantov oddahnil. Saj so bili med temi ujetniki glavni strahovalci in agitatorji krške doline, Suhe Krajine, vse tja do Dobrepolja. Sami domačini so bili to, ki so še danes skrbeli, da je bila »velika partizanska armada« pravilno obveščena o situaciji na tem terenu. Najmarkantnejša osebnost med ujetniki je seveda znani korinski učitelj Ožbald Vladimir, politični komisar in strahovalec vseh vasi od Krke tja

do Zvirč. Kot vsi komisarji, tako je bil tudi ta obožovan samo z revolverjem, ki mu ga je dal znani partizanski komandant »Primož« ali po naše »Turnherr«, učitelj iz Višnje gore. Kot vsak partijec, tako je seveda tudi on vse svoje zločine trdovratno tajil, toda preveč jih je, da bi mogel uiti neizprosni roki. — Med jetniki joka danes za lepim partizanskim življenjem Završek Franc iz Gabrovšice, kateremu se mora marsikateri zapeljani kmečki fant zahvaliti, da danes tava po gozdovih, pričakujoč, kdaj bo tudi njega zadela neizprosna usoda. — Prav tako so prispeli do zadnjega kantona evropejskega žalostnega življenja tudi drugi znani propagatorji in navdušeni partizani kot so: Pajk Henrik iz Vidma, Zupanc Jože iz Znojil, Zajc Anton iz Vidma, Zupanc Stanislav iz Znojil pa je že med borbo dobil svoje plačilo.

Tak je žalosten konec terenskega partizanskega voda. Končana je njihova pot »Po blatu in krvi«, kot jo označuje sam partizanski pesnik Matej Bor (Rob) v svojih pesmih »Previharimo viharje«. Ni se motil, ko ugotavlja v eni svojih pesmi, kje so partizani doma. Pravi namreč, da »Njih korenine plodne poženo prav do pekla«. Da, tam je njih pravi dom. Od tam dobivajo novih moči za njihova zločinska dejanja, tam so vsi oni ukoreninjeni, ne pa v našem narodu, ki jih sovražijo kot škodljivci mrčes in komaj čaka, da jih v zemljo potepeta. Zato pridite »rdeči pionirji«, pridite »rdeči inženirji«, da prejmete še drugi plačilo za svoje delo.

Partizanka Lesar Marija iz Ribnice prijeta

Blizu Dravlj pri Ljubljani so ujeli sestro proslulca partizanskega terena in ovaduha, ki je spravlil v smrt 4 nedolžne ljudi iz okolice Ribnice. Lesar Marijo. Lesarjeva se je že dalj časa klatila s partizani, končno pa je tudi njo doletela usoda, ki neizprosno in zanesljivo sledi še preostalom in razkropljenim partizanskim krdecom.

Moščanski sadjarji o svojem društvenem delu

Ljubljana, 24. februarja.

Odbor »Sadjarskega in vrtnarskega društva« — podružnica v Mostah — je podal v Mladinskem domu na Kodeljevem obratnem svojega dela za dve poslovni dobi. Skupščino je vodil predsednik Lojze Erjavce. Popoln razmah podružničnega dela so ovirale nekatere težave, ki jih bo treba v bodoče v korist splošnega napredka odpraviti. Moščanski sadjarji bi zlasti potrebovali sposobno strokovno moč, ki bi bila voljna opravljati za podružnične člane potrebna sadjarska dela. Podružnica je pomagala svojim članom, da so si lahko nabavili orodje, jim poskrbela cenenno brozgo za škropljenje, nabavo dobrega semenskega krompirja. Za letošja je podružnica naročila 2000 kg, ki ga bo skušala dobaviti podružnični centrala. V bodočnosti bo morala podružnica misliti tudi na gradnjo svoje lastne sušilnice. V kratkem bo podružnica priredila strokovni, poučni predavanji. Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor, v katerem so naslednji gospodje: Lojze Erjavce, predsednik, Ivan Gašperšič, podpredsednik, Hinko Uhliř, tajnik, Anton Lavrič, blaginjak, Matko Velikonja, gospodar, odbornik brez mandata pa Franc Klemenec. Sadjarji so prepričani, da bo novi odbor mejnik v razvoju in napredku moščanske podružnice, ki bo lahko s požrtvovalnostjo v svojem velikem okolišču mnogo storila za napredek sadjarstva v Mostah, na Kodeljevem in v Zeleni jami.

Določene italijanske telovadkinje bodo v kratkem odšle pod vodstvom predsednika italijanske telovadne zveze v Budimpešto, kjer se bodo pomerile s telovadkinjami budimpeštanskega poštne športnega društva.

V Oslu so imeli prvenstvene tekme v hitrostnem drsanju. Tekmovali so v teku na 1500 in 5000 m. Zmagal je znani tekač Hans Engnestangen pred nevarnima Olvindom Wolffom in Yngvar Hansenom. Pri juniorjih pa je v teku na 300 m zmagal Thorstein Loken v času 5:39,9. Drugi pa je bil Rolf Johansen s 5:36,3.

Nov svetovni rekord v obojerno potegu je postavil Francoo Ferrari. Z obema rokama je potegnil 153,5 kg, s čimer je prekosil dosedanja rekord.

Ljubljana

Koledar

Sreda, 24. svečana: Matija, apostol; Sergij, mučenec; Primitiva, mučenica; Lucij, mučenec. Četrtek, 25. svečana: Valburga, devica in opatica; Feliks III., papež; Cezarij, spoznavalec.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar. Vič, Tržaška cesta 48.

Okusna reklama je vabljliva. Čeprav zadnja časa Ljubljančani tožijo, da so postale ulice našega mesta nekoliko monotone in da ni več tistega živahnega trgovskega vrvenja, kakor je bilo pred vojno, vendar je treba priznati, da se najdejo podjetne trdke, ki znajo še oživiti domačo podjetnost. Znak te podjetnosti pa je reklama. Marsikatera trdka je v teh vojnih časih skoraj resignirala na reklamo in človeka kar razveseli srce, ko vidi sem in tja neko poživljeno propagando. Ena izmed glavnih žil prometnega središča Ljubljane je Prešernova ulica. Po tej ulici gre vsak dan nad polovico ljudi, ki imajo v mestu opravke ali ki stanujejo v njej. Prijetno so se začudili, ko so večer opazili na eni izmed trgovin zanimivo novost. Je to ogromen lik v obliki nallivnega peresa. Trdka »Everest«, splošno znana vsem našim čitateljem, si je omislila to novost v reklami. Marsikdo, ki je že potoval po večjih evropskih mestih, je spoznal ta način reklame. — Trdka, ki se je poslužila te reklame, je torej tudi v tem oziru utrla pot tej novosti, hkrati pa je poživela s tem zunanost Prešernove ulice.

Glasbena akademija priredi v petek 26. februarja v veliki filharmonični dvorani javno produkcijo slušateljev GA in gojencev SGO, od delkov za klavir, violino, solopetje in orkestralne instrumente. Sodelujejo slušatelji in gojenci profesorjev Trosta, Slaisa, Trostove, Betetta, Vogelnikove in Dariana. Pričetek produkcije ob 18.30. Sporedi, ki veljajo kot vstopnice, so na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

Naš prvi klavirski mojster Anton Trost bo sodeloval na velikem vokalno-instrumentalnem koncertu Glasbene Matice kot solist in izvajal naslednja dela: najprej bo zaigral arijo z varijacijami iz Suite v starem slogu, nato štiri Škerjančeve skladbe in Fantastično kolo, ki ga je napisala skladateljica Mirca Saneinova. Vsa dela se bodo prvič javno izvajala na našem koncertu. Pianist Anton Trost ni le izredno visok umetnik na svojem instrumentu, temveč tudi muzik, ki zna izredno srečno sestaviti svoje koncertne sporedke, ki so nadvse zanimivi in prinašajo vedno kaj novega. Tokrat je obrnil svojo posebno pozornost na izvirna dela iz naše literature, podal jih bo z vso svojo priznano umetniško zrelostjo in jih tako že pri prvi izvedbi uveljavil v koncertni dvorani. Poleg pianista Trosta bodo nastopili v ponedeljek, dne 1. marca ob pol 7 v veliki unionski dvorani še sopranistka Valerija Heybalova, violinist Karlo Rupel, basist Julij Betetto in godalni orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice pod vodstvom L. M. Škerjanca. Vstopnice v Knjigarni Glasbene Matice.

»Ulica št. 15«, veseloigra v štirih dejanjih, bo uprizorjena v nedeljo, dne 28. februarja ob petih popoldne v frančiškanski dvorani. Frančiškanska prosveta vabi svoje občinstvo, da se to zanimive igre v čim večjem številu udeležijo. — Vstopnice dobite v predprodaji že od četrta dalje v trgovini Šillogoj.

Matijev semenj v Ljubljani

Ljubljana, 24. februarja.

Danes, v sredo na dan sv. Matije je bil običajen tržni dan, srednje živahen, nekoliko megle, toda v prometu zelo zanimiv. V tednu, ko je v stari Ljubljani sv. Matija led sekal, je bil navadno velik Matijev semenj, ki je trajal po ves teden in je bil zelo dobro obiskan od deželanov. — Matijev semenj je bil pred dobrimi 70 in več leti sila živahen. Trgovci so pričakovali kupcev z dežele in se preskrbeli z vsem blagom, ki ga je navadno dežela potrebovala. Velike šotore so sejmari postavili na govtovih, za semenj določenih krajev, posebno živahen je bil prostor pred sedanjim Mestnim domom.

Matijev semenj pa je bil kako leto tudi slabobiskano. Tako je novičar v »Novicah« z dne 24. februarja potožil: Veliki sejem ljubljanski (Matijev), ki se je začel v ponedeljek, je bil prav majhen. Če bi male peščice ženinov ne bilo, ne bi bilo skoraj kupca v štacunah. Isto tako je bilo na živinskem sejmu: živine (govod in konj) precej, ali kupca malo, za krave še največ; cena jim je bila nizka; v vsem se je kazalo, da klaje manjka. Največ ljudi je na sejm pripeljala gorenjska železnica v ponedeljek jutraj; bilo jih je okoli 800 — toliko v enem jutru menda še nikoli.

Statve-mehanične kupimo. Vse širine! Ponudbe je poslati upravi »Slovenec« pod »Statve-1030c.

Edgar Wallace:

27

Žabar s krinko

Dvignila sta se in se mirno odpravila proti vratom. Eden od natakarjev je prišel za njima.

»Gospoda želita plačati?« je dejal.

»Da, da, toda malo pozneje, po dveh, treh minutah,« je dejal Dik.

V tem trenutku je kazala ura 1 po polnoči. Točno tri minute kasneje je bil klub v policijskih rokah. Ob eni uri petnajst minut je bil izprazen. V klubu so ostali le zaposleni detektivi in osebje.

»Kje je Hagn?« je zasliševal Dik plačilnega.

»Je že šel domov,« je odgovoril mož godrnjaje. »On gre vedno zgodaj domov.«

»To si si ti le izmisliš, sinko moj,« je rekel Elk. »Peljite me v njegovo sobo!«

Prišla sta v veliko, lepo opremljeno sobo brez oken. Bila je v pritličju. Medtem ko so detektivi preiskali knjige ter vsak list v njih preobrnili, je Elk ogledoval sobo.

V enem kotu je stal majhen safe, na katerega je pritisnil policijski žig. Na zofi je ležala obleka, ki je bila očitno na hitro slečena. Elk je obleko natančneje pregledoval in jo nesel pod svetilko. V obleki je spoznal frak, ki ga je prejšnji večer nosil Hagn.

»Pripljite mi takoj plačilnega!« je zapovedal enemu izmed poduradnikov. Plačilni pa ni hotel dati nobenih pojasnil.

»Gospod ravnatelj Hagn vedno menja obleko, če gre domov,« je pojasnjeval.

»Čemu pa je odšel domov, preden je bilo v klubu konec zabave?«

Mož je zmignil z rameni in nadaljeval:

»Ne poznam njegovih zasebnih navad,« je rekel in Elk ga je hočeš — nočeš odslovil.

Ob steni je stala toaletna mizica in ogledalo. Na obeh straneh ogledala sta se nahajali dve luči, ki pa sta bili brez senčnikov. Elk je prižgal luč in pri močnejšem svetlobi natančno preiskal mizico. Prvo, kar je našel, sta bila dva sopa las. Dal ju je na rokav suknjice, ki ga je porabil kot podlago, da bi bolje ugotovil barvo las. V predalu je našel potem še steklenico z alkoholnim lepilom. Končno pa je še natanko pregledal ščetko.

Potem je dvignil košaro za papir in stresel njeno vsebino na mizo. Našel je vidno na hitro slečena. Elk je obleko natančneje pregledoval in jo nesel pod svetilko. V obleki je spoznal frak, ki ga je prejšnji večer nosil Hagn.

in je lepel na drugem kosu papirja. »Stavil bi, da je v ta papir obrišal svojo krtačo,« je dejal Elk.

S precejšnjo težavo je razlepil listek. Listek je bil popisan s strojem. Na listku so bile le tri vrstice:

»Nujno. Obiščite sedem v E. C. 2.

Nobenega napada. Zagotovite si izpoved M. a-a.

Nujno! 2. L.

Dik je vzel listek iz Elkove roke in prebral njegovo vsebino.

»V tej točki, da ne bo nobenega napada, se mož vara,« je rekel. »E. C. pomeni Eldorska cesta. In 2 je ali številka 2 ali pa ob drugi uri.«

»Kdo pa je M?« je vprašal Elk zamišljeno.

»Bržkone Mills, mož ki je podal izjavo in ki je v Wandsworthu zaprt. Njegova pismena izjava nam bo precej koristila. Saj jo je podpisal, kajne?«

»Da, podpisal jo je,« je dejal Elk zamišljeno.

Papir je obrnil in končno našel to, kar je iskal. Na drugi strani papirja je bil namreč s strojem napisan naslov prejemnika: Gospodu G. V. Hagnu, Heronov klub. Na hrbtu je bil tudi pečat okrajnega društva postreščkov.

Elk je poklical vratarja. »Ali se morete spomniti, ob kateri uri je bilo oddano to pismo?«

Vratar je bil star odslužen vojak, edini od aretiranih, ki je razumel položaj, v katerem je bil.

»Pismo je prišlo okoli devete ure, gospod inspektor,« je rekel, priprav-

ljen s svojo izpovedjo olajšati delo uradnikom. V dokaz svoje navedbe je prinesel dostavno knjigo, v katero je pismo zabeležil in ga potem dalje predal naslovljencu. »Pismo je prinesel postrešček.«

»Ali dobiva na ta način gospod Hagn večkrat pisma?« ga je vprašal kapetan Dik.

»Le redkokdaj, gospod inspektor,« je dejal vratar ter vprašal malce prestrašeno, kaj se bo z njim zgodilo.

Sedaj greste lahko domov, vendar pa le s spremstvom. Tukaj pa ne smete z nikomer govoriti in nikomur povedati, da ste kaj povedali glede tega pisma. Ali ste razumeli?«

»Da, gospod inspektor!« je vzkliknil ves srečen, da gre lahko domov in se izogne ostalim neprijetnostim.

Elk je poklical telefonsko centralo in zapovedal, da prekine za eno uro vse telefonske pogovore. Ura je kazala tri četrt na dve.

Osemnajst detektivom je ukazal, da ostanejo v klubu, ki ga naj nadzirajo, sam pa se je odpeljal z Dikom in ostalimi detektivi z največjo brzino v Tottenham. Nekako sto metrov, preden je avto dospel do Eldorske ceste, je dal avto ustaviti in vsi so se podali peš proti Eldorski cesti. Dik je zapovedal detektivom, naj gredo v stranke ulice, sama z Elkom pa sta šla kar naravnost.

Na vogalu Eldorske ceste je Elk šele videl, kako umestna je bila Dikova previdnost. Neki možak je elonel

ob cestni svetilki. Elk je začel precej glasno razpravljati z Dikom o nevažnem predmetu ter se je na ta način brez slehernega suma približal možu ob svetilki.

Mož se je obotavljal malo predolgo. Ko sta bila že skoraj mimo, se je obrnil Elk k njemu rekoč: »Ali imate morda vžgalice?«

»Ne,« je zamrmral.

V naslednjem trenutku je že ležal na tleh. Elk mu je pokleknil na prsa in ga s svojimi koščeni prsti zgrabil za goltanec.

»Če le pisneš, žabar, bo po tebi!« mu je zagrozil. Mož je bil takoj v rokah priteklih policistov, ki so ga zvezali, mu zamašili usta in odvedli v policijski avto. Vse to se je zgodilo še preden se je dohodna zavedel, v kakšno past je padel.

»Vse je odvisno še od tega, če je žabar, ki je na cesti med vrtovi opazil ta dogodek. Če je vse to opazil, se bodo dogodile še lepe reči.« Medtem ko je Elk to govoril, si je otepel prah s plašča, ki se je na njem nabral, ko je klečal na žabarjevih prsih.

Toda, kakor je bilo videti, je bil drugi stražar na hodniku. Elk je pri vstopu mirno in tiho obstal. Prisluškoval je in išel kmalu udušene korake. Smuknil je na hodnik in namerno ni preveč tiho hodil.

»Kdo je tukaj?« je vprašal stražar. »Jaz!« je šepnil Elk. »Ne delaj tolikega brupa!«

Boljševiška nevarnost je dosegla svoj vrhunec

Od tedaj, ko so Turki oblegali Dunaj, Evropa še ni bila nikdar tako ogrožena kakor danes

Moskovska »Pravda« je prinesla, kakor piše agencija »La Correspondenza«, članek, v katerem je zapisano, da je pravi namen, ki ga ima Sovjetska Rusija v sedanjih vojni, pregnati Nemca z njehovega ozemlja. Stalin da še daleč ne misli polastiti se kakšnih drugih pokrajin ali podjarmiti drugih narodov. Sovjetska zveza da nima niti namena, vsiliti drugim narodom svojega lastnega političnega režima in svojega socialnega reda. Ona da bi odklonila vmešavanje v notranje zadeve drugih narodov.

Isto vprašanje obravnava tudi članek, ki je izšel v »Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning«. V njem stoji, da se Stalin ni nikdar zanimal za Trockijeve in Leninove načrte, kako zrevolucionirati svet. Ruska vojska da ima nalogo zadržati sosednje roparje, ne pa nadaljevati svetovno revolucijo. Šele ko je v Nemčiji prišel na oblast narodni socializem, da je Stalin potisnil naprej ruske postojanke za primer nemškega vdora.

»Porcelan iz evropskega salona«

Smisel teh besed — poudarja agencija »La Correspondenza« — je očividni. Z njim so skušali preslepiti svet, kakšnega pomena bi bila v tej vojni ruska zmaga. V Moskvi so že pred nekaj časa opazili, da s spremembo položaja na vzhodu tudi v tistih deželah, ki ne goje simpatij do osi, niso prav preveč zadovoljni. Zato skušajo dopovedati, da Sovjetska Rusija v primeru svoje zmage ne bi razbila na drobne kose »porcelana iz evropskega salona«. Sovjetska zveza, ki se zdaj vojskuje iz narodnih razlogov — tako pravijo v Moskvi — bi evropskim narodom prinesla manj strahu in nasilja kakor pa Sovjetska zveza, pred katere armado bi nosili zastave mednarodnega boljševizma.

Pod krinko »Intourista«

Moskovski propagandisti in njihovi podrepani v zahodni Evropi skušajo torej zmanjšati v očeh drugih pomen tega, kar se zdaj odigrava na evropskem vzhodu. Takšni poskusi niti niso kaj novega. Moskva je organizirala »Intourista« z ednim namenom, da bi dala nasilnemu boljševškemu ravnanju v Rusiji milejši, za tuje znosnejši obraz. Z izjemo nekaj norcev od onstran Atlantika je temu nasledilo le malo tujcev. Danes skušajo uporabiti isto metodo za ruske vojne namene. Vojne namene boljševizma, to se pravi svetovno revolucijo in priključitev Evrope k sovjetskemu sestavu, skušajo zakriti s krinko vojnih namenov, ki si jih je zastavila organizacija »Intourist«, z osvoboditvijo »svete ruske zemlje«, ki so se je polastili napadalci z zahoda.

Igra z baltičskimi državami

Sicer pa ni težko overiti trditve omenjenih dveh časopisov — pripominja »La Correspondenza«. Če bi si bila Moskva želela baltičskih dežel samo iz vojaških razlogov, bi se bila očitno lahko zadovoljila s tem, da bi v njih postavila ruske posadke. Vsekakor pa drži, da so te dežele celo pod carsko rusko vlado ohranile svojo lastno civilno upravo.

Vzpostavitev rednega železniškega prometa na Hrvaškem

Vlaki na progi Banjaluka—Prijedor—Bosanski Novi—Zagreb spet vozijo

Zagreb, (MTI). Ozemlje, ki se razprostira zahodno od Banjaluke do Bihaća, ki so ga hrvaške in nemške čete zadnje čase uspešno očistile partizanov, naj bi bilo zdaj vključeno v prometno omrežje severno od Save ležeče Hrvaške. Upravne oblasti so povsod v zasilno zgrajenih poslopih že začele z delom. Začeli so popravljati tudi razdrte železniške proge in porušene mostove.

Najvažnejše delo je bila ponovna vzpostavitev železniškega prometa na progi Banjaluka—Prijedor—Bosanski Novi—Kostajnica—Zagreb. Ta proga teče od Banjaluke najprej proti severovzhodu nato pa proti severu, kjer je potem zvezana s progo Brod—Zagreb.

Prvi vlak je odpeljal po tej progi prejšnji tork zjutraj, in sicer zelo počasi, ker proga še ni bila povsem zanesljiva. V nekaj dneh bo vzpostavljena železniški promet tudi na progi med Banjaluko in Sunjo ob Savi. Treba je najprej postaviti vsaj zasilna mostova pri Volinju in Strišču. Do tja poteka zdaj promet z osebnimi in tovornimi vozili.

V teku so tudi že dela za vzpostavitev železniškega prometa na progi Banjaluka—Sanski Meški Most.

Boljševiki pa so prisilili baltičske pokrajine k temu, da so pisмено pristale na to, da postanejo sovjetske republike in da sprejmejo komunistični red. V ta namen so vse uglednejše zastopnike po vrsti pregnali in jih »likvidirali«, to se pravi postrelili ali pa odvedli v Sibirijo. Ko so nemške čete osvobodile baltičske dežele, je bil tam komaj še kak redek preostanek tistega, kar je prej tvorilo razumniški sloj.

Enako so potem Rusi postopali tudi v tistem delu Poljske, ki so si jo priključili, ter v romunski Besarabiji. Samo iz vzhodne Poljske so po zatrdilih generala Sikorskega odvedli

1.8 milijona Poljakov v notranjost Rusije

Od teh jih je zdaj pri življenju samo še kakšnih 365.000. V Besarabiji so pobili ali pa odvedli vse tiste, ki so imeli več kot 750 lir mesečne plače. Pred nedavnim pa je moskovski radio govoril, da so bili v nekaterih balkanskih deželah, zlasti pa v bivši Jugoslaviji, ustanovljeni krajevni sovjeti. Te trditve pa ne odgovarjajo resnici, vendar pa očitno kaže, kakšne so moskovske želje.

Zgovorni primeri so tudi Španija, Finska in Perzija

Drug primer, kako se boljševiki prizadevajo, da bi drugim narodom vselili sovjetski ustroj, je bila zadnja španska državljanska vojna. Tudi za rusko-finske vojne pozimi leta 1939-40 so boljševiki postavili sovjetsko finsko vlado s predsednikom Kuusinenom na čelu, vlado, ki je potem še živela v »karelijskolinski sovjetski republiki«, ustanovljeni po omenjeni vojni. V Perziji so potem, ko so to deželo razdelili v rusko in angleško vplivno področje, Rusi takoj začeli sovjelizirati severne pokrajine, ki so jih bili zasedli. Pa tudi v drugih azijskih deželah, ki niso nikdar tvorile sestavnega dela Sovjetske zveze — na primer v Mongoliji — so bile postavljene sovjetske vlade pod žezlom Moskve.

Nevarnost kakor leta 1683 pred Dunajem

To so dejstva, ki jih nihče ne more zanikati — pripominja »La Correspondenza«. Če jih Rusi zdaj zanikajo, delajo to iz taktičnih razlogov. Boljševiška nevarnost je zdaj na vrhuncu. Kdor bi skušal dokazovati, da ni tako velika, je bodisi norec, boljševiški plačanec ali pa sam boljševik. Od tedaj, ko so Turki naskakovali Dunaj (1683), Evropa še ni doživela tako velike nevarnosti, kakor ji preti zdaj. Dunaj je bil tedaj rešen po zaslugi grofa Starhemberga, ki je kot branitelj znal organizirati vse moči v mestu. Danes je Evropa v enakih okoliščinah, kakor je bil tedaj Dunaj. In kakor so se takrat vsi brez razlike stanu združili, da odbijejo skupnega sovražnika, tako tudi danes velja za evropske narode en sam ukaz: združiti se in se »dati preslepiti od prekanjenega sovražnika«.

Glavna naloga francoske milice

Pariz, (DNB). Glavni tajnik Darnand je prejšnji tork pojasnil ustanovitev francoske milice. Bila naj bi — kakor se je izrazil Darnand — orodje v rokah države proti tistim ljudem, ki so hoteli nesrečo in propad Francije. V notranjepolitičnem oziru obstoji nevarnost, ki jo je mogoče označiti z eno samo besedo: boljševizem. Če bi se boljševizmu posrečilo doseči uspeh, bi se razširila po vsej Franciji državljanska vojna. Francija, ki nima vojske in mornarice, ne sme — je dejal Darnand — pri pobujanju te nevarnosti razkroja računati na tujo pomoč. Zato je prva naloga francoske milice — je končal svoja izvajanja državni tajnik Darnand — Francijo rešiti pred boljševizmom.

Viharna preteklost redke poštné znamke

Najdražja znamka na svetu ima kaj čudno preteklost. Stara je danes devetdeset let. Jeseni 1853. leta je poštni urad v Georgetownu, glavnem mestu Guajane, zamenjal čakal na obljubljeni pošiljki tisoč novih znamk. Ljudje, ki so imeli opravka s pošto, so zahtevali, da se odpoljšajo pisma, ki so se medtem nabrala. Kaj je preostalo poštnemu upravniku drugega, ko da je dal natisniti 10 novih nadomestnih znamk. Dva dni po tistem, ko so bile znamke

in živimo. No, saj veš, kako se živi. Samo staramo se, staramo. Kar čutim, da sem stara. Mladih že kar ne razumem več in jih vedno karam, a v srcu si moram priznati, da bi napravila isto. Veš, to je od starosti. Tudi oče se je postal, samo ne tako kakor jaz. Moški se ne postarajo tako hitro... No, sedi, Boštjan! ga je povabila, ko se je nerodno motal okoli mize in ni vedel, ali bi sedel ali stal. »Minka, ti pa prinesi kruha in vina!«

Boštjan je sedel, mati pa je pogrnjala prt. Potlej je tudi sama sedla poleg njega.

»Kje imate pa druge?« je zanimalo Boštjana. »Na njivi so v Lazu. Oče pa je šel na Lisec, da trlo priveže, ki se jo tako razrasla, da še skoznje ne moreš. Letos dobro kaže, samo da bi ljubi Bogee ne poslal toče nad nas. Toliko še nismo pridelali. O, Bog daj, da bi bilo vse lepo! Zdal pa kmalu žito zrelo, potlej bomo sejali ajdo in kar na hitro bo jesen tukaj v svojimi sadovi. In za jesenjo zima. Treba bo obutve, gvanata, da ne bomo prezebali, drv bo treba napraviti, da se bomo imeli s čim greti v dolgih večerih, pa tako...« je ona vneto razlagala.

Boštjan ji je prikimal. Minka je prinesla kruha in vina ter postavila pred Boštjana.

»Le odreži, Boštjan!« mu je velela.

Odrezal si je pošten kos.

»Saj sem res lačen,« se je s smehom opravičil, ker si je odrežal tak kos.

»Prav, prav,« se je materi dobro zdelo. »Ko boš tega pospravil, pa novega odreži.«

Minka je natočila vina. Ko je natakala Boštjanu, se ji je tresla roka. Pogledovala ga je skrivaj izpod oči.

»Kaj se bojiš, Minka?« je on opazil njen trepet.

»O, ne!« je dahnila Minka. »Ne vem, kaj mi je...«

Vmes je posegla mati.

»Vsa srečna je. Kaj bi ne bila! Jaz bi bila tudi. Boštjan. Dober fant si! Pijmo!« je velela in dvignila na zdravje. »Razpoložena sem kakor fant v gostilni. No, pijmo!«

Dvignila sta tudi onadva, trčila, da je tenko zazvenelo in plil.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

PRIREDIL EDV. TRAVEN

251.

Po Petronijevih besedah je nastopil molk. Popeja in vsi navzočni so strmeli v Nerona kakor v mavrico. Cesar je začel dvigati ustnice skoraj do nosa, kakor vedno, kadar ni vedel, kaj naj stori. Tedaj je stopil naprej Tigelin in dejal: »Gospod, dovolj, da odidem. Moja ušesa ne morejo slišati, da te kdo imenuje po-žigalca in strahopetnega cesarja!«

»Igra je izgubljena!« je šinilo Petroniju po glavi. Toda zaničljivo je pogledal Tigelina ter rekel:

»Tigelin, ti si glumač. Hliniš neizmerno ljubezen do cesarja, prejle pa si mu grozil s pretorijanci, kakor smo vsi razumeli!«

252.

Vsi so osupnili, zakaj nihče ni pričakoval, da bo Petronij tvegal kaj takega. Zmaga je bila njegova — pa le trenutek, zakaj tedaj je planila pred cesarja Popeja in vzklila:

»Gospod, kako moreš dovoliti, da kdo kaj takega o tebi samo misli, kaj šele, da si drzne to povedati na glas in vpičo tebe!«

»Kaznuj predrznež!« so začeli klicati dvorjani, ki so v trenutku zaslužili, da bo Neron odnehal cesarici. Neron je svoje kratkovidne oči uprl v Petronija, rekoč:

»Tako torej mi povračaš naklonjenost, ki sem ti jo vedno izkazoval?«

izdelane, je bilo od zasilnih znamk devet prodanih, ena po je ostala v predalu poštnega uradnika. Ni znano, kje je danes tistih devet zasilnih znamk, ki so bile poslane v Evropo, pač pa vedo le za deseto. Poštni uravnik jo je poklonil svojemu nečaku. Mladenci je hranil 20 let to znamko, dokler je ni opazil njegov stric, ki je bil strasten zbiralec znamk, in jo od njega odkupil za 12 šilingov.

Leta 1884 pa je vsa stičeva zbirka znamk prešla v roke nekemu Francozu, ki je živel na Guajani. Leta 1899 jo je ta Francoz odkupil v Pariz, kjer jo je pokazal svojemu prijatelju, grofu Philippu de la Renotieru de Ferrari. Čim jo je grof videl, je bil tako navdušen za znamko, da je plačal zanjo 3000 frankov. Pozneje je živel nekaj časa v Nemčiji z namenom, da se seznani z nemškimi pokrajini in prebivalstvom in je napisal o tem svoje spomine, ki jih je objavil v časopisih. Zahvalil se je med drugim tudi za gostoljubnost, ki so mu jo izkazo-

vali in je temu dal svojega poudarka še z besedami: »Imel bom nekoč še priliko, da svojo hvaležnost poplačam tudi na drug način, ne samo z besedami.«

Svojo obljubo je Ferrari držal. Ko je oktobra 1918 umrl na svojem posestvu v Normandiji, je v svoji oporoki določil, naj dragoceno znamko, ki je medtem postala še dosti dražja, dajo v znak njegove hvaležnosti do nemškega naroda nemški vladi. Sprito tedanjih okoliščin pa njegove poslednje volje niso izpolnili. Znamko so zaplenili, ki je kot posebna redkost prišla v roke nekemu ameriškega zbiralca znamk, ki jo je kupil za 33 tisoč dolarjev. Čez eno leto je znamko prodal nekemu bogatemu petrolejskemu magnatu v Mehiki za 70 tisoč dolarjev. Njemu pa ta dragocenost ni prinesla sreče. Bil je umorjen in njegov morilec je edinstveno poštno znamko odnesel obenem z drugim plenom. Od tedaj o znamki ni ne duha ne sluha.

ZONE GLAVAN: Zemlja je zadihala

»Da si le prišel!« je rekla nazadnje ona. »Minka je že ves čas sanjala, da boš prišel. Čakala te je in gledala v dolino. — Prišel bo,« je rekla, — a jaz ji nisem verjela. Pa se le ni motila. Saj pravim, ta naša Minka!«

Boštjan je dekle ljubeznivo pogledal in se ji smehljaj. Minka pa je kakor otrok povesila oči.

»Stopimo, no, v hišo! Lačen si in utrujen. Dobro, da sem spekla kruh. Dober je, kar hrustal ti bo med zobmi. V Ameriki nisi imel takega,« se je malo pohvalila, kot se rade v svoji ekromnosti vse kmečke matere, če kaj nudijo.

»Verjamem, verjamem, mati,« se je zasmejal in postal takoj resen. »V Ameriki je krun grenak, trd...«

»Vem, vem, kaj je tuj kruh. Tudi sama sem si ga služila, preden sva se vzela. Grenak je, grenak, pa še kako! Človek mora marsikaj okusiti, preden se postavi na svoje noge, ker šele potlej ve prav ravnanje in živeti,« je govorila, ko je prestopala hišni prag.

Boštjan jo je opazoval. Posušila se je kakor drevo. Lica so ji upadla, postala bleda in spod temne rute so ji silili osiveli lasje. Zelo se je spremenila v zadnjih letih, kar je ni videl. Da, čisto! Samo oči so ji še vedno živahne, žive in vesele, saj kar naprej stresa z njimi in pogleduje na vse strani. Nekdaj je bila bolj molčeča, sedaj pa, ko je prihajala v leta, je rada in veliko govorila, da jo je Minka zaradi tega večkrat karala. »Pusti me, naj govorim,« ji je odgovorila ona. »Marsikaj boš vedela, kar bi drugače ne,« je zmerom dodala čez čas.

»Veš, Boštjan, pri nas je še vedno po starem,« je nadaljevala, ko so bili v hiši. »Ubljamo se delom, za silo izelimo nekaj živeža

in živimo. No, saj veš, kako se živi. Samo staramo se, staramo. Kar čutim, da sem stara. Mladih že kar ne razumem več in jih vedno karam, a v srcu si moram priznati, da bi napravila isto. Veš, to je od starosti. Tudi oče se je postal, samo ne tako kakor jaz. Moški se ne postarajo tako hitro... No, sedi, Boštjan! ga je povabila, ko se je nerodno motal okoli mize in ni vedel, ali bi sedel ali stal. »Minka, ti pa prinesi kruha in vina!«

Boštjan je sedel, mati pa je pogrnjala prt. Potlej je tudi sama sedla poleg njega.

»Kje imate pa druge?« je zanimalo Boštjana.

»Na njivi so v Lazu. Oče pa je šel na Lisec, da trlo priveže, ki se jo tako razrasla, da še skoznje ne moreš. Letos dobro kaže, samo da bi ljubi Bogee ne poslal toče nad nas. Toliko še nismo pridelali. O, Bog daj, da bi bilo vse lepo! Zdal pa kmalu žito zrelo, potlej bomo sejali ajdo in kar na hitro bo jesen tukaj v svojimi sadovi. In za jesenjo zima. Treba bo obutve, gvanata, da ne bomo prezebali, drv bo treba napraviti, da se bomo imeli s čim greti v dolgih večerih, pa tako...« je ona vneto razlagala.

Boštjan ji je prikimal. Minka je prinesla kruha in vina ter postavila pred Boštjana.

»Le odreži, Boštjan!« mu je velela.

Odrezal si je pošten kos.

»Saj sem res lačen,« se je s smehom opravičil, ker si je odrežal tak kos.

»Prav, prav,« se je materi dobro zdelo. »Ko boš tega pospravil, pa novega odreži.«

Minka je natočila vina. Ko je natakala Boštjanu, se ji je tresla roka. Pogledovala ga je skrivaj izpod oči.

»Kaj se bojiš, Minka?« je on opazil njen trepet.

»O, ne!« je dahnila Minka. »Ne vem, kaj mi je...«

Vmes je posegla mati.

»Vsa srečna je. Kaj bi ne bila! Jaz bi bila tudi. Boštjan. Dober fant si! Pijmo!« je velela in dvignila na zdravje. »Razpoložena sem kakor fant v gostilni. No, pijmo!«

Dvignila sta tudi onadva, trčila, da je tenko zazvenelo in plil.

Oči vseh so se nehote srečale, a pogledi so se namah povesili. Mati in Boštjan sta spila do dna. Minka samo do polovice.

»Zakaj pa ne piješ, Minka?« jo je pobral Boštjan in jo pogladil po roki. »Pij, saj malo je dobro. To človeka krepča, samo preveč, kar je čez mero, pa škoduje.«

»Ze, ze,« se je smejala in mečkala prt med prsti.

»Ona ne pije nikdar veliko,« je pojasnjevala mati. »Pa tako je tudi prav. Tudi jaz ga nisem v njenih letih. Sploh bi dekleta ne smela piti, ker jim škoduje. Ti tega ne moreš vedeti, Boštjan, a jaz vem, ker sem mati. Potlej, v poznejših letih pa pijača res krepča in človeka pokonci drži. No, pa kaj blebetam! Povej nam, kako si se imel v Ameriki!«

»Hm,« je zahrkal. »Dobro in slabo. Dela je bilo vedno čez glavo, zaslužek še kar dober, nič se ne morem pritoževati...«

Pripovedoval jima je o delu v rudniku, ko je kopal na tisoče metrov globoko pod zemljo, daleč od sonca, ob brleči svetilki, v vedni nevarnosti, da se zdaj zdaj zruši tramovje in podere vse skupaj pod seboj, uniči življenje stoterih rudarjev, konča lepe misli o domu, zavre pot neizmernemu hrepenenju po sreči, domu, ženi, dekletu, po družini in svetu, ki je vendarle neskončno lep.

Beseda mu je tekla o prostih urah, ko je hodil po farmah, primerjal našo zemljo z ameriško, opazoval Američane in hrepenel domov, domov... Omenil je, kako je štel denar, preračunaval me, sece in leta, kar je že od doma, in ugibal, koliko mesecev bo moral še delati, da bo prislužil za grunt, za svoje gospodarstvo... Pripovedoval je živo, zgornjo, besede so mu kar same tekale iz ust.

V izbo je polagoma prihajal mrak in vse predstave so grozotno oživele. Mrak se je prelevil v tih večer, v prijetno temnotnost... Boštjan je končal s pripovedjo.

»Joj, kuhati bo treba!« se je spomnila mati, hitela v vežo in pričela brkljati med lonci, ropotati z burkljami in pihati v žerjavico, ki je ostala še od poldneva v peči.

Minka in Boštjan sta ostala sama v hiši. Sedela sta molče, vsak ob svoji misli.